

Razvojni program, javni interes in otrok kot indikator: zakaj »Made in Slovenia 2035 – predlog GZS« potrebuje merljive varovalke

Od rasti k pogojem: KPI kot minimum legitimnosti razvojne politike

Avtor: mag. Franc Derganc, 7. 1. 2026

Disclaimer AI: Besedilo je jezikovno in uredniško pripravljeno s pomočjo orodij umetne inteligence. AI ni vir dejstev; dejanske navedbe so vezane na citirane javno dostopne vire. Vsi idejni predpisi in vsebine iz baze znanja so avtorstvo mag. Franca Derganca. Analiza »programa GZS« je bila izvedena z [AI Analitikom Javne oblasti](#).

Uvod

Razvojni programi so po definiciji dokumenti ambicije. Govorijo o rasti, investicijah, konkurenčnosti in prihodnosti. Prav v tem pa tiči njihova največja nevarnost. Ambicija brez meril in brez varovalk se hitro spremeni v prenos tveganj na tiste, ki nimajo glasu, vpliva ali možnosti izbire. [3][4] Zato vprašanje, ali je razvojni program uspešen, ni ekonomsko, temveč sistemsko in človekovopravno vprašanje.

Program *Made in Slovenia 2035*, ki ga je pripravila Gospodarska zbornica Slovenije, je razvojno konsistenten, široko zastavljen in po obsegu eden ambicioznejših dokumentov zadnjih let. [1][2] Naslavlja davčno okolje, investicije, energijo, učinkovitost države, kadre, inovacije in digitalizacijo. Toda prav zaradi svojega obsega in vpliva presega raven interesnega dokumenta in deluje kot program z neposrednimi učinki na javne politike. Na tej točki postane ključno vprašanje, ali so razvojni cilji tudi javno-interesno varovani.

Osrednji problem večine razvojnih dokumentov je, da uspešnost merijo posredno, skozi makroekonomske kazalnike, kot so rast BDP, višina investicij, produktivnost ali hitrost postopkov. Ti kazalniki povedo veliko o delovanju sistema, skoraj nič pa o tem, ali se življenje ljudi dejansko izboljšuje. **Razlikovanje med učinkovitostjo sistema in uspešnostjo razvoja je zato temeljno.** [4][5] Sistem je lahko učinkovit, hiter in konkurenčen, obenem pa povečuje negotovost, stres in tveganja za družine, otroke in prihodnje generacije.

Zato je v razpravi o *Made in Slovenia 2035* **nujna uvedba meril, ki omogočajo presojo dejanskih učinkov razvojnih ukrepov.** Ključno izhodišče takšne presoje je otrok kot indikator. Otrok ni simbolna kategorija, temveč analitični instrument. [3][4] Je edini

družbeni subjekt, ki nima možnosti prilagajanja sistemskim napakam in ki dolgoročno nosi posledice današnjih odločitev. Če razvojni ukrep izboljšuje agregatne kazalnike, hkrati pa povečuje stanovanjsko nestabilnost, energetske revščine, negotovost zaposlitve ali razgrajuje učna in jezikovna okolja, potem je tak razvoj dolgoročno neuspešen, ne glede na kratkoročne ekonomske rezultate.

Prav zato mora biti vsak nosilni ukrep *Made in Slovenia 2035* opremljen s konkretnim kazalnikom uspešnosti, ki meri učinek na ljudi, ne zgolj na sistem.

Znižanje davka od dohodkov pravnih oseb je lahko smiselno orodje za spodbujanje investicij, vendar brez kazalnika, ki meri rast neto razpoložljivega dohodka gospodinjstev z otroki, ne moremo vedeti, ali se ustvarjena dodana vrednost preliva v večjo materialno stabilnost družin ali ostaja ujeta v kapitalskih donosih. Enako velja za razširitev davčnih olajšav za zaposlene. Če po davčnih spremembah delež zaposlenih revnih družin ostaja nespremenjen, ukrep ne dosega svojega družbenega namena, ne glede na statistično rast povprečnih plač.

Posebej občutljiv je predlog **uvedbe razvojne oziroma socialne kapice pri prispevkih**. Tak ukrep lahko prispeva k zadržanju visoko kvalificiranih kadrov, hkrati pa predstavlja tveganje za stabilnost javnih sistemov, ki so ključni za varovanje otrok, zlasti zdravstva, šolstva in predšolske vzgoje. Brez kazalnika, ki spremlja dolgoročno stabilnost financiranja teh sistemov, se lahko breme konkurenčnosti prenese na prihodnje generacije. [4]

Podobna logika velja za **investicijske davčne olajšave**. Investicije same po sebi niso zagotovilo družbene koristi. Ključno vprašanje je, ali ustvarjajo stabilna delovna mesta ali zgolj kratkotrajne projekte in prekarne oblike dela. Zato mora biti uspešnost teh ukrepov merjena z deležem novo ustvarjenih dolgoročno stabilnih zaposlitev, saj le te omogočajo funkcionalno družinsko okolje.

Energijska politika razgalja razmerje med gospodarstvom in javnim interesom še bolj neposredno. Konkurenčne cene energije za podjetja so legitimna razvojna zahteva, vendar brez sočasnega spremljanja energetske revščine gospodinjstev pomenijo tveganje, da se stroški razvoja prelijejo na družine. Če se delež gospodinjstev z otroki, ki si ne morejo zagotoviti ustreznega ogrevanja ali električne energije, povečuje, potem razvojni ukrep neposredno posega v osnovne pogoje preživetja otrok. [4]

Zeleni energetske projekti dodatno odpirajo vprašanje nepovratne škode. Tudi okoljsko označeni projekti lahko povzročijo dolgoročne negativne učinke na lokalna okolja in zdravje otrok, če niso ustrezno umeščeni in nadzorovani. Zato je nujno spremljati njihov vpliv na kakovost okolja in zdravje prebivalstva, ne zgolj na proizvodne kapacitete. [3][4]

Ustanovitev nacionalnega tehnološko-inovacijskega sklada odpira vprašanje odgovorne rabe javnih sredstev. Inovacijska politika brez merila, koliko sredstev se dejansko pretvori v trajna delovna mesta in dolgoročne razvojne učinke v Sloveniji, tvega,

da postane subvencioniranje tveganj brez javnega donosa. Uspešnost takšnega sklada se mora meriti skozi dolgoročne učinke na zaposlovanje in stabilnost prihodnosti mladih. [6]

Posebno poglavje predstavlja **učinkovitost države**. Zmanjševanje administrativnih ovir in pospeševanje postopkov sta pogosto predstavljena kot nesporna cilja. Toda hitrost brez kakovosti pomeni več napačnih odločitev, več pritožb in več nepovratne škode za posameznike in družine. Zato mora biti uspešnost upravnih reform merjena s kakovostjo odločanja, z deležem razveljavljenih odločb in s časom do pravnomočne pravne varnosti, ne zgolj s časom do prve odločitve. [5]

Podobno velja za **prostorske in gradbene postopke**, kjer napačne ali prehitre odločitve neposredno vplivajo na bivalno okolje otrok in družin. Če razvojni pritisk povzroči nepopravljive posege v prostor ali okolje, brez ustreznih varovalk, se razvoj spremeni v vir dolgoročne škode.

Konkurenčna implementacija evropske zakonodaje odpira vprašanje predvidljivosti pravnega okolja. [4][8] Pogoste in nejasne spremembe pravil ustvarjajo negotovost, ki posebej prizadene mlade in družine, ki načrtujejo izobraževanje, zaposlitev in stanovanjske odločitve. Zato mora biti uspešnost regulativnega okolja merjena tudi s stabilnostjo pravil skozi čas.

Na področju **kadrov in zaposlovanja** se razvojni učinki neposredno zrcalijo v perspektivi mladih. Platforme za napoved potreb po kadrih in vlaganja v prekvalifikacije so smiselni ukrepi le, če dejansko vodijo v zaposlitev in izboljšanje socialnega položaja posameznikov. Če prekvalifikacije vodijo v nižje plačana ali nestabilna dela, razvojni namen ni dosežen.

Najbolj občutljivo vprašanje pa je **zaposlovanje tujih delavcev in visoko kvalificiranih kadrov**. Brez merjenja uspešnosti jezikovne in šolske integracije otrok se breme vključevanja prenese na izobraževalni sistem in na otroke same. Razvoj, ki ustvarja ekonomske koristi na račun razgradnje učnega in socialnega okolja, ni trajnosten. [7]

Tudi **spodbude za startupe** in **digitalizacijo** države zahtevajo previdnost. [4] Uspešnost startup ekosistema se ne meri s številom ustanovljenih podjetij, temveč s stopnjo njihovega preživetja in zmožnostjo ustvarjanja stabilnih karier. Digitalizacija pa ni uspešna, če povečuje izključenost družin in otrok, ki nimajo ustreznih digitalnih kompetenc ali dostopa.

Sklepna ugotovitev je jasna. V tem članku je utemeljeno, zakaj mora vsak nosilni ukrep programa vsebovati merljive varovalke, podrobna operacionalizacija KPI-jev po posameznih ukrepih pa je predstavljena v priloženi strokovni prilogi. [2][6] *Made in Slovenia 2035* lahko postane močan razvojni program v javnem interesu le, če se oboroži z merili, ki omogočajo zgodnje zaznavanje tveganj in popravljanje napak. Ključ teh meril

so kazalniki, vezani na otroke, družine, pravno varnost in preprečevanje nepovratne škode. Razvoj, ki se ne zna meriti po človeku, se bo na koncu vedno meril po posledicah.

Kaj mora vsaka odgovorna vlada odgovoriti GZS-ju

Vsaka odgovorna vlada se mora ob zahtevah Gospodarske zbornice Slovenije najprej zavedati, da ne odgovarja zgolj interesnemu združenju gospodarstva, temveč subjektu, katerega predlogi imajo neposredne učinke na javne politike, javna sredstva in dolgoročne pogoje življenja prebivalstva. Zato odgovor vlade ne more biti politična obljuba, niti zgolj seznam sprejetih ali zavrženih ukrepov. **Odgovor mora biti vsebinsko strukturiran, merljiv in normativno odgovoren.**

Prvo vprašanje, na katerega mora vlada odgovoriti, je vprašanje cilja. Vlada mora jasno povedati, kaj v njenem razumevanju pomeni uspeh razvojnega programa. Ne v smislu rasti, investicij ali konkurenčnosti, temveč v smislu izboljšanja položaja ljudi. Če vlada ne zna opredeliti, kako bo program *Made in Slovenia 2035* izboljšal materialno stabilnost družin, pravno varnost posameznikov in perspektivo otrok, potem razvojnega cilja v resnici nima, temveč zgolj ekonomsko ambicijo.

Drugo vprašanje je vprašanje merljivosti. Vlada mora GZS-ju odgovoriti, po katerih kazalnikih bo presojala, ali so predlagani ukrepi uspešni ali neuspešni. Odgovor, ki se ustavi pri BDP, investicijah ali številu postopkov, ni zadosten. Vlada mora pojasniti, kateri kazalniki bodo merili učinke na neto razpoložljive dohodke družin, na dostopnost stanovanj, na energetska varnost gospodinjstev, na kakovost odločanja uprave in na stabilnost sistemov, ki neposredno vplivajo na otroke.

Tretje vprašanje, ki zahteva jasen odgovor, je vprašanje bremena. Vlada mora povedati, kdo bo nosil posledice, če se razvojni ukrepi ne izidejo. Če davčne razbremenitve ne prinesejo investicij, če pospešitev postopkov poveča število napačnih odločitev ali če energetska ukrepi povzročijo višje stroške za gospodinjstva, mora biti vnaprej jasno, ali bo breme nosil sistem ali posameznik. Vlada, ki tega vprašanja ne naslovi, tiho privoli v to, da breme tveganja nosijo družine in otroci.

Četrto vprašanje je vprašanje nepovratne škode. Vlada mora GZS-ju odgovoriti, kako bo preprečila razvojne odločitve, ki imajo nepovratne posledice. To velja za prostorske in okoljske posege, za razgradnjo šolskih okolij zaradi kadrovskih in migracijskih politik ter za sistemske napake v upravnih postopkih. Odgovorna vlada ne sme sprejeti razvojnega programa brez mehanizmov, ki omogočajo zaustavitev ali popravek ukrepov, kadar se izkaže, da povzročajo dolgoročno škodo.

Peto vprašanje zadeva otroke in prihodnje generacije. Vlada mora izrecno odgovoriti, kako bodo posamezni ukrepi vplivali na otroke, ne posredno in ne deklarativno, temveč z merljivimi učinki. Če vlada ne more pokazati, da razvojni ukrepi izboljšujejo stabilnost

družinskega okolja, dostop do učenja, zdravje in perspektivo otrok, potem razvoj ni skladen z javnim interesom, ne glede na podporo gospodarstva.

Šesto vprašanje je vprašanje jezika, sobivanja in družbene kohezije. Pri ukrepih, ki povečujejo mobilnost delovne sile ali spreminjajo demografsko strukturo, mora vlada odgovoriti, kako bo zagotovila realne kapacitete za jezikovno vključevanje, delovanje šolskega sistema in preprečevanje socialne fragmentacije. Brez tega odgovora razvojni ukrepi ustvarjajo tiho razgradnjo javnega prostora, ki se najprej pokaže prav pri otrocih. [7]

Sedmo vprašanje je vprašanje pravne varnosti. Vlada mora GZS-ju pojasniti, kako bo pospeševanje postopkov uskladila s kakovostjo odločanja. Hitrejša uprava brez manjšega števila napak pomeni zgolj hitrejšo proizvodnjo krivic. Odgovorna vlada mora zato jasno povedati, da hitrost ni cilj sama po sebi, temveč je dopustna le, če se hkrati izboljšujejo kazalniki kakovosti odločanja in čas do dejanske pravnomočne pravne varnosti. [5]

Osmo vprašanje zadeva odgovornost in popravljanje napak. Vlada mora pojasniti, kateri mehanizmi bodo omogočili zaznavo neuspeha in popravek ukrepov. Razvojni program brez vgrajene možnosti korekcije ni program, temveč tveganje.

Končno mora vlada odgovoriti tudi na vprašanje legitimnosti dialoga. GZS ima pravico zastopati interese gospodarstva, vlada pa ima dolžnost varovati javni interes. Odgovorna vlada mora zato jasno ločiti, kje sprejema razvojne predloge kot del skupnega cilja in kje jih omeji zaradi varstva družin, otrok in dolgoročnih pogojev obstoja družbe. Dialog brez te ločnice ni partnerstvo, temveč asimetrija moči.

Odgovor vlade GZS-ju je zato v svojem bistvu odgovor javnosti. Če vlada zna odgovoriti na ta vprašanja, razvojni program postane skupni projekt. Če nanje ne odgovori, *Made in Slovenia 2035* ostane ambiciozen dokument brez varovalke pred lastnimi posledicami.

Kako odgovori vsaka odgovorna vlada, ki konstruktivno dopolni predloge GZS

Ko Gospodarska zbornica Slovenije predstavi program *Made in Slovenia 2035*, odgovorna vlada ne odgovori z enostavnim sprejemanjem ali zavračanjem posameznih ukrepov, temveč z dopolnitvijo, ki jasno loči med legitimnim razvojnim ciljem in dolžnostjo varovanja javnega interesa. Tak odgovor pomeni priznanje, da so predlogi gospodarstva pomembni za konkurenčnost države, hkrati pa tudi jasno zavedanje, da razvoj brez merljivih varovalk lahko ustvari dolgoročne sistemske škode. [4]

Odgovorna vlada zato pri davčnih predlogih, **kot so postopno znižanje davka od dohodkov pravnih oseb ali širitev davčnih olajšav za zaposlene**, ne razpravlja zgolj o

fiskalnih učinkih, temveč zahteva merilo, ki pokaže, ali se ustvarjena dodana vrednost dejansko prelije v izboljšanje materialne stabilnosti gospodinjstev z otroki in v zmanjševanje zaposlenega revščine. S tem vlada ne posega v cilj konkurenčnosti, temveč postavi pogoj, da je konkurenčnost legitimna le, če krepi družbeno jedro.

Enako velja za **predloge o uvedbi razvojne oziroma socialne kapice pri prispevkih**. Odgovorna vlada tak ukrep obravnava le skupaj z jasnim kazalnikom stabilnosti financiranja javnih sistemov, ki neposredno varujejo otroke, zlasti zdravstva, šolstva in predšolske vzgoje. S tem prepreči, da bi se breme zadrževanja kadrov dolgoročno preneslo na prihodnje generacije. [4]

Pri **investicijskih davčnih olajšavah** vlada ne meri uspeha po obsegu investicij, temveč po kakovosti njihovih učinkov, zlasti po deležu novo ustvarjenih stabilnih zaposlitev. Razvoj, ki ustvarja rast brez varnosti, se v takšnem odgovoru ne šteje za uspešen.

Na področju **energije** odgovorna vlada zahteve po konkurenčnih cenah za podjetja dopolni z obveznim spremljanjem energetske revščine gospodinjstev z otroki. S tem jasno sporoči, da konkurenčnost gospodarstva ne sme temeljiti na ogrožanju osnovnih pogojev preživetja družin. Podobno pri zelenih energetskih virih zahteva merjenje vplivov na lokalno okolje in zdravje otrok, saj je nepovratna okoljska škoda nezdružljiva z javnim interesom, tudi če je projekt označen kot zelen. [3][4]

Pri **ustanovitvi nacionalnega tehnološko-inovacijskega sklada** odgovorna vlada kot ključno merilo postavi delež sredstev, ki se dejansko pretvorijo v trajna delovna mesta v Sloveniji. S tem javna sredstva veže na dolgoročne učinke za družine in prihodnost otrok, ne zgolj na kratkoročne inovacijske kazalnike. [6]

Zmanjševanje administrativnih ovir in pospeševanje postopkov vlada sprejme le skupaj z merjenjem kakovosti odločanja. Delež razveljavljenih odločb in čas do pravnomočnosti postaneta ključna kazalnika, ki preprečujeta, da bi hitrost uprave pomenila več pravne negotovosti za posameznike, družine in otroke. Enako velja za prostorske in gradbene postopke, kjer vlada izrecno zahteva merjenje časa do pravne varnosti, saj napačne in prehitre odločitve povzročajo nepovratne posledice v bivalnem okolju. [5]

Pri **implementaciji evropske zakonodaje** odgovorna vlada zahteve po konkurenčnosti dopolni z merjenjem stabilnosti in predvidljivosti pravnega okolja. [8] Pogoste in nepredvidljive spremembe pravil se namreč neposredno odražajo v negotovosti mladih in družin pri načrtovanju prihodnosti.

Na področju **kadrov** vlada platforme za napoved potreb po delovni sili in vlaganja v prekvalifikacije poveže z jasnim merilom zaposlitvenih izidov. Uspeh ni v številu usposabljanj, temveč v tem, ali mladi in zaposleni po zaključku izobraževanja ali prekvalifikacije dejansko izboljšajo svoj socialni položaj.

Najbolj občutljivo vlada odgovori pri predlogih za **lažje zaposlovanje tujih in visoko kvalificiranih kadrov**. Takšne ukrepe dopolni z obveznim merjenjem uspešnosti jezikovne in šolske integracije otrok na območjih povečanega priseljevanja, saj je razgradnja učnega in jezikovnega okolja neposreden prenos bremena razvoja na otroke. [7] Enako načelo uporabi pri spodbudah za startupe, kjer zahteva merjenje dolgoročnega preživetja podjetij, in pri digitalizaciji javnih postopkov, kjer kot ključno merilo postavi dostopnost pravic za otroke in družine. [4]

Sklep odgovorne vlade je zato jasen: predlogi GZS so razvojno relevantni, vendar postanejo del javnopolitičnega dogovora šele, ko so opremljeni z merili, ki pokažejo njihove učinke na ljudi, zlasti na otroke.

Brez teh kazalnikov program *Made in Slovenia 2035* meri učinkovitost sistema, ne pa uspešnosti razvoja za družbo. Otok kot indikator pri tem ni ideološka izbira, temveč najstrožji test legitimnosti razvoja, podrobna analiza in utemeljitev teh kazalnikov pa je zato predstavljena v priloženi strokovni prilogi. [2][6].

V prilogi 1 je prikazana analiza AI Analitika javne oblasti, v kateri zadnji stolpec sistematično povzema pričakovanja ljudi od »razvoja«, ki jim mora politika slediti, v prilogi 2 pa je razširjena primerjalna tabela podrobneje opisana.

Vsaka vsakokratna odgovorna vlada pa bi se morala predlagatelju oziroma pobudniku razvoja posameznega področja, denimo gospodarstva, za takšno pobudo tudi **zahvaliti**, saj je sposobnost priznanja legitimnega prispevka deležnikov sestavni del odgovornega vladanja in hkrati pogoj, da se razvojni predlogi ne le politično sprejemajo ali zavračajo, temveč vsebinsko nadgrajujejo z varovalkami, ki razvoj preoblikujejo v javno korist.

Viri / opombe

[1] Forbes Slovenija (N1): *Gospodarstveniki pred volitvami za nov razvojni program, ne kozmetične popravke* (6. 1. 2026).

<https://forbes.n1info.si/posel/gospodarstveniki-pred-volitvami-za-nov-razvojni-program-ne-kozmeticne-popravke/>

[2] GZS – Media center: *Made in Slovenia 2035: GZS predstavila program prihodnjega 10-letnega razvoja slovenskega gospodarstva ...* (17. 10. 2025).

<https://media.gzs.si/made-in-slovenia-2035-gzs-predstavila-program-prihodnjega-10-letnega-razvoja-slovenskega-gospodarstva-z-88-ukrepi-in-nacrtovanimi-192-milijarde-eur-investicij/>

[3] Derganc, F.: *Konfucij po Eleanor Roosevelt v Ženevi 1948*.

<https://modro-poslovanje.si/BAZA-ZNANJA/konfucij-po-eleanor-roosevelt-v-%C5%BEenevi-1948>

- [4] Derganc, F.: *Nadkonvencija o minimalnih pogojih človeškega obstoja (V2)*.
https://www.modro-poslovanje.si/Portals/0/NADKONVENCIJA%20o%20minimalnih%20pogojih%20clovesk%20obstojaV2_27122025_1.pdf
- [5] Derganc, F.: *Zakon o dobri upravi – ZDUp-1 (V3.1)*.
https://www.modro-poslovanje.si/Portals/0/ZAKON%20O%20DOBRI%20UPRAVI%203_1.pdf
- [6] Derganc, F.: *Zakon o svetu za gospodarski razvoj in blagostanje prebivalstva (ZSGRP)*.
https://www.modro-poslovanje.si/Portals/0/ZSGRP_cistopis3.pdf
- [7] Derganc, F.: *Zakon o varstvu slovenskega jezika in pogojih sobivanja (ZVSJS – V16)*.
https://www.modro-poslovanje.si/Portals/0/ZAKON%20O%20VARSTVU%20SLOVENSKEGA%20JEZIKA%20I%20N%20POGOJIH%20SOBIVANJA%20%2027122025_V16.pdf
- [8] *AI Analitiku javne oblasti: Analiziraj Slovenijo kot državo slovenske nacije*.
<https://chatgpt.com/share/695a344d-1b94-8002-8a1c-3317bbc1d495>

Priloga 1: C - Razširjena primerjalna tabela (15 “nosilnih” ukrepov GZS)

Legenda KPI (OS1–OS5 po ZDU 8):

OS1 kakovost odločanja • OS2 čas do pravne varnosti (end-to-end) • OS3 tveganja/škoda • OS4 zaupanje/dostopnost • OS5 outcome (učinek na ljudi)

#	Program področje (ukrep GZS)	Predvideni učinki (output)	Outcome (kaj se mora izboljšati za človeka)	KPI (minimum)	Odgovornost (kdo jamči)	Pričakovanja človeka (kaj mora čutiti v praksi)
1	Davki: postopno znižanje DDPO	višja investicijska privlačnost	rast neto plač brez erozije javnih storitev; manj neenakosti	OS5: neto dohodek družin, zaposlenih revnih; OS4: zaupanje v fiskalno pravičnost	Vlada/MDDS Z+MF; GZS kot predlagatelj mora zahtevati pogoje	“Rast se mi pozna, ne le podjetju.”
2	Davki: širitev davčnih olajšav za zaposlene	višja konkurenčnost dela	realno višja kupna moč, manj stresa družin	OS5: razpoložljivi dohodek, stanovanjska dostopnost	MF + delodajalci (implementacija)	“Lažje preživim mesec, ne le statistično.”
3	Prispevki: “razvojna/socialna kapica” pri ~2,5× povpr. plače do 2030	zadržanje/privabljanje kadrov	da razbremenitev ne poveča razkoraka; varovanje solidarnosti	OS5: Gini/neenakost, financiranje zdravstva; OS3: učinek na javne blagajne	MF/ZZZS + socialni dialog	“Visoke plače niso privilegij na račun storitev.” 24ur+1
4	Davki: razširitev investicijskih olajšav	več investicij	več kakovostnih delovnih mest in stabilnosti	OS5: delež zaposlitev z višjo dodano vrednostjo; OS3: tveganje prekarizacije	MF + MGRT; nadzor Računske sodišče	“Investicije = bolj varna in bolje plačana služba.”
5	Energija: konkurenčne cene, znižanje dajatev	nižji stroški podjetij	da se strošek ne prelije v gospodinjstva; manj	OS5: energetska revščina; OS3: cenovni šoki	Vlada/MOPE + regulatorji	“Položnice niso orožje proti družini.” 24ur+1

			energetsk e revščine			
6	Zelena energija: podpora bioplin/geotermija/o dpadki	novi viri, več stabilnosti	čistejše okolje + stabilna cena + zdravje	OS5: kakovost zraka/okolje; OS3: lokalna nepovratna škoda	MOPE + občine	“Zeleni prehod ne pomeni kaosa in druginje.” 24ur+1
7	Financiranje: nacionalni tehnološko-inovacij. sklad	več R&D financ	več domačih prebojnih podjetij in stabilnih karier	OS5: produktivnost /plače; OS3: “subvencije brez učinka”	MGRT + SID/ekosiste m	“Razvoj ni privilegij izbranih, ampak nova delovna mesta.” media.gzs.si+1
8	Država: zmanjšanje administrativnih ovir (npr. cilj 40%)	manj birokracije	manj napačnih odločb + več pravne varnosti	OS1: razveljavitve zaradi napak; OS2: čas do pravnomočno sti	Vlada + vsi organi	“Ne izgubljam let zaradi napak sistema.” Forbes Slovenija+1
9	Prostorsko/gradben o: pospešitev dovoljenj	hitrejše izdaje	zaščita pred nepovratn o škodo (investitor , sosed, okolje)	OS2: end-to- end do pravnomočno sti; OS3: nepovratni posegi	MOP/MNVP + občine	“Hitro, a pravilno – ne hitro in krivično.”
10	EU regulacija: “konkurenčna implementacija EU pravil”	manj “gold- plating”	predvidljiv ost pravil + enakost pogojev	OS4: indeks predvidljivosti ; OS1: kakovost normiranja	Vlada/ministr stva	“Pravila niso loterija, ampak stabilna.”
11	Kadri: platforma za napoved potreb po kadrih	boljše planiranje	manj strahu pred prihodnos tjo mladih	OS5: zaposljivost; OS4: dostopnost informacij	MVI + gospodarstvo	“Šola ima smisel in vodi do dela.” media.gzs.si+1
12	Izobraževanje/prekv alifikacije	več usposabljanj	manj socialneg a zdrsa ob spremem bah trga	OS5: prehodi v zaposlitev; OS3: izpad dohodka	MVI/MDDSZ + delodajalci	“Če se moram preusmeriti, me sistem drži.”
13	Tujci/visoko kvalificirani: lažje zaposlovanje	hitrejše zaposlitve	ne razgraditi šolstva, jezika in kohezije	OS5: jezikovna integracija; OS3: šolska preobremenit ev	Vlada + delodajalci kot so-garant	“Javni prostor ostane razumljiv; otroci niso kolateral.” media.gzs.si+1

1 4	Startupi: davčne spodbude/poenostavitve	več startupov	več domačih priložnosti za mlade	OS5: preživetje podjetij 3–5 let; OS3: 'burn-rate' subvencij	MGRT + ekosistem	"Ustvarjanje je realna pot, ne preživetveni hazard."
1 5	Digitalizacija države (posredno iz programa)	e-postopki	digitalno ne sme povečati izključenosti	OS4: dostopnost (tudi ranljivi); OS1: napake algoritmov	Vlada + organi	"Digitalno mi pomaga, ne da me izključi." media.gzs.si+1

Priloga 2: DODATEK K PROGRAMU MADE IN SLOVENIA 2035 (na podlagi 15 nosilnih ukrepov GZS) – predlog vsakokratne Vlade

1. Postopno znižanje davka od dohodkov pravnih oseb (DDPO)

Predlog GZS:

GZS predlaga postopno znižanje davka od dohodkov pravnih oseb z namenom povečanja investicijske privlačnosti Slovenije, krepitve konkurenčnosti podjetij ter spodbujanja domačih in tujih naložb.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Delež rasti neto razpoložljivega dohodka gospodinjstev z otroki (spodnjih 50 % dohodkovne lestvice)**

Zakaj je KPI nujen:

Znižanje DDPO samo po sebi ne pove, ali se ustvarjena dodana vrednost prelije v izboljšanje življenjskih pogojev družin. Brez tega KPI obstaja tveganje, da se davčna razbremenitev akumulira v dobičkih ali kapitalskih donosih, medtem ko otroci in družine ne zaznajo izboljšanja materialne stabilnosti (kazalnik C Nadkonvencije).

2. Širitev davčnih olajšav za zaposlene

Predlog GZS:

GZS zagovarja razširitev davčnih olajšav za zaposlene z namenom povečanja neto plač, večje privlačnosti dela in zadržanja kadrov v Sloveniji.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Delež zaposlenih družin, ki po davčnih spremembah še vedno živijo pod pragom relativne revščine**

Zakaj je KPI nujen:

Če davčne olajšave ne zmanjšajo deleža zaposlenih revnih družin, ukrep ne izboljšuje pogojev za otroka (biološka in materialna varnost – kazalnika B in C). KPI preprečuje iluzijo uspešnosti na ravni povprečij.

3. Uvedba razvojne/socialne kapice pri prispevkih

Predlog GZS:

GZS predlaga uvedbo kapice na socialne prispevke pri višjih plačah, da bi zadržali visoko kvalificirane kadre in izboljšali konkurenčnost trga dela.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Stabilnost financiranja javnih sistemov, ki neposredno vplivajo na otroke (zdravstvo, šolstvo, vrtci)**

Zakaj je KPI nujen:

Če kapica oslabi javne sisteme, ki so nosilci minimalnega varovanega jedra za otroke, gre za prenos bremena razvoja na prihodnje generacije (kazalnik E – perspektiva prihodnosti).

4. Razširitev investicijskih davčnih olajšav

Predlog GZS:

GZS predlaga širitev davčnih olajšav za investicije z namenom pospeševanja tehnološkega razvoja in produktivnosti.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Delež novo ustvarjenih delovnih mest z dolgoročno stabilnimi pogodbami (ne prekarnih)**

Zakaj je KPI nujen:

Investicije brez stabilnih zaposlitev ne krepijo družinskega okolja (kazalnik A). KPI preprečuje razvoj, ki ustvarja rast brez varnosti.

5. Zagotovitev konkurenčnih cen energije za podjetja

Predlog GZS:

GZS zahteva ukrepe za znižanje in stabilizacijo cen energije za podjetja, da bi se ohranila konkurenčnost gospodarstva.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Delež gospodinjstev z otroki v energetske revščini**

Zakaj je KPI nujen:

Če so cene energije za podjetja znižane na račun višjih stroškov za gospodinjstva, razvoj neposredno ogroža osnovno preživetje otrok (kazalnik B).

6. Spodbujanje zelenih energetske virov (bioplin, geotermija)

Predlog GZS:

GZS podpira razvoj alternativnih energetske virov za večjo energetske neodvisnost in zeleni prehod.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Vpliv energetskega projektov na lokalno okolje in zdravje otrok**

Zakaj je KPI nujen:

Zeleni projekti brez lokalnih varovalk lahko povzročijo nepovratno okoljsko škodo, ki dolgoročno vpliva na zdravje otrok (kazalnik B).

7. Ustanovitev nacionalnega tehnološko-inovacijskega sklada

Predlog GZS:

GZS predlaga vzpostavitev posebnega sklada za financiranje tehnološkega razvoja in inovacij.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Delež sredstev sklada, ki ustvarijo trajna delovna mesta v Sloveniji**

Zakaj je KPI nujen:

Brez tega KPI obstaja tveganje, da javna sredstva podprejo projekte brez dolgoročnega učinka na družine in prihodnost otrok (kazalnik E).

8. Zmanjšanje administrativnih ovir (do 40 %)

Predlog GZS:

GZS zahteva sistemsko zmanjšanje administrativnih ovir za podjetja.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Delež razveljavljenih upravnih odločb zaradi napak organa**

Zakaj je KPI nujen:

Hitrejši postopki brez kakovosti povečujejo pravno negotovost družin in otrok (čas, stres, nepovratna škoda).

9. Pospešitev postopkov izdaje dovoljenj

Predlog GZS:

GZS predlaga pospešitev prostorskih in gradbenih postopkov.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Čas do pravnomočnosti odločitev (end-to-end), ne le do prve odločbe**

Zakaj je KPI nujen:

Otroci in družine nosijo posledice napačnih, a hitrih odločitev (stanovanja, okolje). KPI varuje pred nepovratnostjo.

10. Konkurenčna implementacija EU regulacije

Predlog GZS:

GZS zahteva omejitev t. i. "gold-platinga" pri prenosu EU pravil.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Predvidljivost pravnega okolja (število sprememb pravil v času)**

Zakaj je KPI nujen:

Nepredvidljiv sistem razgrajuje perspektivo prihodnosti za mlade in družine (kazalnik E).

11. Platforma za napoved potreb po kadrih

Predlog GZS:

GZS predlaga digitalno platformo za usklajevanje izobraževanja in trga dela.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Delež mladih, ki po zaključku izobraževanja najdejo zaposlitev v 12 mesecih**

Zakaj je KPI nujen:

Brez realne zaposlitvene perspektive se podaljšuje odvisnost mladih in slabi njihova prihodnost (kazalnik E).

12. Krepitev prekvalifikacij in vseživljenjskega učenja

Predlog GZS:

GZS podpira več vlaganj v prekvalifikacije zaposlenih.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Delež oseb, ki po prekvalifikaciji dejansko ohranijo ali izboljšajo socialni položaj**

Zakaj je KPI nujen:

Če prekvalifikacije vodijo v nižje dohodke ali nestabilnost, ogrožajo družinsko okolje (kazalnik A).

13. Lažje zaposlovanje tujcev in visoko kvalificiranih kadrov

Predlog GZS:

GZS zagovarja poenostavitve pri zaposlovanju tujih strokovnjakov.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Uspešnost jezikovne integracije otrok v šolah na območjih povečanega priseljevanja**

Zakaj je KPI nujen:

Brez tega se breme integracije prenese na otroke in šolski sistem (kazalnika D in F).

14. Spodbude za startupe in mlada podjetja

Predlog GZS:

GZS podpira davčne in administrativne spodbude za startupe.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Stopnja preživetja podjetij po 3 in 5 letih**

Zakaj je KPI nujen:

Razvojna politika, ki ustvarja kratkotrajne projekte brez stabilnosti, ne gradi prihodnosti za mlade družine (kazalnik E).

15. Digitalizacija javnih postopkov

Predlog GZS:

GZS podpira nadaljnjo digitalizacijo države.

KPI, ki ga je treba vzpostaviti:

👉 **Delež otrok in družin, ki zaradi digitalizacije izgubijo dostop do pravic**

Zakaj je KPI nujen:

Digitalizacija brez varovalk lahko izključi ranljive in poslabša dostop do osnovnih pogojev življenja (kazalnik F).

🔒 SKLEPNA MISSEL

Brez teh KPI-jev program *Made in Slovenia 2035* meri **učinkovitost sistema**, ne pa **uspešnosti razvoja za ljudi**.

Otrok kot indikator ni ideološka izbira, temveč **najstrožji test legitimnosti razvoja**.